

Predavanje 4

Zabijeske

NIZOVI I REDOVI

- Definicija: Konačni niz elemenata (nepraznog) skupa X je svako preslikavanje (funkcija) $x: M \rightarrow X$, gdje je M neki konačan podskup skupa $\mathbb{N}$.
- Definicija: Beskonačni niz ili, kraće, niz u (nepraznom) skupu X je svako preslikavanje $x: \mathbb{N} \rightarrow X$ skupa prirodnih brojeva $\mathbb{N}$ u skup X . Vrijednost $x(n) \in X$ preslikavanja x u tački $n \in \mathbb{N}$ zove se n -ti član toga niza i obično se označava sa x_n , pa se govori o (beskonačnom) nizu $(x_n, n \in \mathbb{N})$. Ako je specificirana zavisnost x_n od n , onda se x_n naziva opšti član niza.
- Harmonijski niz je niz kod kojeg je svaki član (osim prvog) harmonijska sredina njemu susjedna dva člana $(1, \frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{4}, \dots)$
- Za (x_n) kažemo da je stacionarni niz ako postoji $n_0 \in \mathbb{N}$ takav da je $x_n = C$ (C -constant) za svaki $n \geq n_0$.
- Za (x_n) kažemo da je aritmetički niz ako vrijedi $x_{n+1} - x_n = d, \forall (n \in \mathbb{N})$, gdje je d fiksiran broj.
- Geometrijski niz je niz brojeva kod kojeg je svaki član osim prvog jednak proizvod u prethodnog člana i stalnog broja $q \neq 0$.

Pojam i osnovna svojstva granične vrijednosti niza

- Definicija Za niz (a_n) u $\mathbb{R}$ kažemo da je konvergentan (u $\mathbb{R}$) ako postoji realni broj $a \in \mathbb{R}$ takav da za svaki realan broj $\epsilon > 0$ postoji prirodan broj n_0 takav da za sve prirodne brojeve n veće od n_0 vrijedi

$$|a_n - a| < \epsilon$$

U tom slučaju a zovemo granična vrijednost (limes) niza (a_n) i pišemo

$$\lim_{n \rightarrow \infty} (a_n) = a \text{ ili } \lim_{n \rightarrow \infty} a_n = a$$

Također, tada kažemo da a_n konvergira (ili teži) ka a kad n teži u beskonačnost ($a_n \rightarrow a (n \rightarrow \infty)$). Za niz koji nije konvergentan kažemo da je divergentan, ili da divergira.

- Kada konvergentnom nizu (a_n) pridružujemo graničnu vrijednost a , govorimo da vršimo granični prelaz.
- Definicija Kažemo da niz (a_n) u $\mathbb{R}$ ima graničnu vrijednost $+\infty$ i pišemo $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = +\infty$ ako za svaki broj $M \in \mathbb{R}$ postoji prirodan broj n_0 , takav da je $a_n > M$ za svaki prirodan broj n veći od n_0 .
- U slučaju $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = -\infty$ kažemo da je niz (a_n) određen o divergentan ili da divergira ka beskonačnosti.
- Pod okolinom tačke (odnosno broja) $x_0 \in \mathbb{R}$ podrazumijevamo bilo koji podskup skupa $\mathbb{R}$ koji sadrži otvoreni interval skupa $\mathbb{R}$ kojem ta tačka pripada. Specijalno, svaki otvoreni interval u $\mathbb{R}$ koji sadrži tačku $x_0 \in \mathbb{R}$ zovemo okolina (u $\mathbb{R}$) tačke x_0 i označavamo sa $U(x_0)$ ili $O(x_0)$. Pri tome, za svaki $\epsilon > 0$ okolinu tačke x_0 datu sa $(x_0 - \epsilon, x_0 + \epsilon) = \{x \in \mathbb{R} : |x - x_0| < \epsilon\}$ zovemo ϵ -okolina tačke x_0 .
- Definicija: Neka je (a_n) niz u $\mathbb{R}$ i neka je $a \in \overline{\mathbb{R}}$. Kažemo da je a granična vrijednost ili limes niza (a_n) i pišemo $a = \lim_{n \rightarrow \infty} a_n$ ako za svaku okolinu U tačke a postoji $n_0 \in \mathbb{N}$ takav da $n > n_0$ povlači $a_n \in U$. U slučaju kada je $a \in \mathbb{R}$ (tj. kada je a konačan broj), za niz (a_n) kažemo da je konvergentan, a u slučaju kada je $a = -\infty$ ili $+\infty$ ili da granična vrijednost ne postoji, kažemo da niz (a_n) divergira (u slučaju kada je limes niza (a_n) beskonačan kažemo da taj niz divergira u užem smislu, a u slučaju kada limes od (a_n) ne postoji, kažemo da niz (a_n) divergira u širem smislu ili da oscilira).

- Definicija: Za niz (a_n) u $\mathbb{R}$ kažemo da je nula-niz ili beskonačno mala veličina (ili infinitesimala) u odnosu na n kad $n \rightarrow +\infty$ ako je $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = 0$
- Za niz (a_n) kažemo da je ograničen odozgo [ograničen odozdo] ako je skup $\{a_n : n \in \mathbb{N}\}$ ograničen odozgo (oddo). Za niz koji je ograničen odozdo i odozdo kažemo da je ograničen.

Podnizovi. Tačke gomilanja

- Definicija: Neka je $n: \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{N}, k \mapsto n_k$, niz prirodnih brojeva takav da je $n_1 < n_2 < \dots < n_k < \dots$, i neka je $a: \mathbb{N} \rightarrow A$ niz elemenata proizvoljnog skupa $A (\neq \emptyset)$. Tada niz $a \circ n: \mathbb{N} \rightarrow A$ sa članovima $a_{n_k} (k \in \mathbb{N})$ kažemo da je podniz niza (a_n) .
- Definicija: Za tačku $a \in \mathbb{R}$ kažemo da je tačka gomilanja (ili tačka nagomilavanja) skupa $A (\subseteq \mathbb{R})$ ako u svakoj okolini tačke a postoji bar jedna tačka skupa A različita od same tačke a .
- Bolzano-Weierstrassova teorema za skupove: Svaki beskonačni ograničeni skup u $\mathbb{R}$ ima bar jednu tačku gomilanja u $\mathbb{R}$. Svaki beskonačni skup u $\mathbb{R}$ ima bar jednu tačku gomilanja u $\overline{\mathbb{R}}$.
- Definicija: Za tačku $a \in \mathbb{R}$ kažemo da je tačka gomilanja (ili tačka nagomilavanja) niza a_n u $\mathbb{R}$ ako postoji podniz (a_{n_k}) tog niza koji teži ka a kad $k \rightarrow \infty$.
- Bolzano-Weierstrassova teorema za nizove:
  - (i) Svaki ograničen niz realnih brojeva ima bar jednu tačku gomilanja u $\mathbb{R}$.
  - (ii) Svaki niz realnih brojeva ima bar jednu tačku gomilanja u $\overline{\mathbb{R}}$.
- Definicija: Najveća (najmanja) tačka gomilanja niza (a_n) realnih brojeva zove se gornji limes ili limes superior (donji limes ili limes inferior) niza (a_n) i označava sa $\limsup_{n \rightarrow \infty} a_n$ ili $\limsup a_n$ ($\liminf_{n \rightarrow \infty} a_n$ ili $\liminf a_n$).

Cauchyjev princip konvergencije. Monotoni nizovi. Broj e

- Definicija: Za niz (a_n) u $\mathbb{R}$ kažemo da je Cauchyjev ili fundamentalan ako za svaki $\epsilon > 0$ postoji indeks $n \in \mathbb{N}$ takav da je $|a_m - a_n| < \epsilon$ čim su indeksi m, n veći od n .
- (i) Svaki konvergentan niz je Cauchyjev
- (ii) Svaki Cauchyjev niz je ograničen
- (iii) Ako Cauchyjev niz ima konvergentan podniz, on je i sam konvergentan
- Definicija: Za niz (a_n) u $\mathbb{R}$ kažemo da je neopadajući ako je $a_n \leq a_{n+1}$ za svaki $n \in \mathbb{N}$, a da je rastući (strogo rastući) ako je $a_n < a_{n+1}$ za svaki $n \in \mathbb{N}$. Analogno se definiše nerastući i opadajući (strogo opadajući) niz. Jednim imenom nizove navedena četiri tipa zovemo monotoni nizovi.
- Teorema:
  - (i) Neka je (a_n) neopadajući niz u $\mathbb{R}$. Tada (a_n) konvergira u $\mathbb{R}$ ako je ograničen odozgo.
  - (ii) Svaki neopadajući niz u $\mathbb{R}$ ima graničnu vrijednost u $\overline{\mathbb{R}}$. Analogne izjave vrijede i za nerastuće nizove.

Pojam i neke svojstve beskonačnog reda.

- Neka je zadano beskonačno mnogo (niz) realnih brojeva $a_1, a_2, \dots, a_n, \dots$ i pomoću njih napisan simbolički izraz u obliku zbira:
$$a_1 + a_2 + \dots + a_n + \dots$$
- Taj simbol naziva se beskonačnim (realnim) redom s opštim članom a_n ili beskonačnim redom kome su brojevi $a_1, a_2, \dots, a_n, \dots$ članovi ili kraće (realnim) redom (ili redom u $\mathbb{R}$).
- Ako označimo prvi član sa s_1 , zbir prvog i drugog sa s_2 , tj, ato stavimo

$s_1 := a_1$; $s_2 := a_1 + a_2$; $s_n := a_1 + a_2 + \dots + a_n + \dots$; Tako dolazimo do niza (s_n)

parcijalnih zbirava ili parcijalnih suma (odsjeka) zadanog reda.

- Simbol beskonačnog reda $a_1 + a_2 + \dots + a_n + \dots$ ($\sum_{n=1}^{\infty} a_n$) je druga oznaka za beskonačni niz parcijalnih suma (s_n)
- Neka je (a_n) niz realnih brojeva. Tada je za svaki $k \in \mathbb{N}$ definirana suma:

$$s_k := \sum_{n=1}^k a_n = a_1 + a_2 + \dots + a_k$$

prvih k članova niza (a_n) tako da za svaki $k \in (\mathbb{N} \setminus \{1\})$ vrijedi $s_k = s_{k-1} + a_k$.

- **Definicija:** Neka je dat niz (a_n) u $\mathbb{R}$ (ili, opštije, u normiranom vektorskom prostoru X) i neka je $s_k = \sum_{n=1}^k a_n$ za svaki $k \in \mathbb{N}$. Beskonačni red ili, kraće red u $\mathbb{R}$ (ili, opštije, u proizvoljnom normiranom vektorskom prostoru X) je uređen par $((a_n), (s_k))$ koji se sastoji od dva niza $(a_n), (s_k)$ ($a_n, s_k \in \mathbb{R}$, odnosno, $a_n, s_k \in X$); a_n su članovi reda, a s_k ($k \in \mathbb{N}$) k -te parcijalne sume reda. Niz (s_k) nazivamo nizom parcijalnih suma datog reda.

- Dva reda su jednaka akko imaju jednake članove sa istim indeksom.

- **Definicija:** Neka je (a_n) niz u $\mathbb{R}$ (ili, opštije, u normiranom vektorskom prostoru X). Kažemo da je niz (a_n) sumabilan u $\mathbb{R}$ (odnosno, u X) ili da je red $\sum a_n$ konverentan (u $\mathbb{R}$, odnosno, u X) ako je niz parcijalnih suma (s_k) reda $\sum a_n$ konverentan (u $\mathbb{R}$, odnosno, u X). Limes $s := \lim_{k \rightarrow \infty} s_k$ naziva se suma reda $\sum a_n$ i označava se $s = \sum_{n=1}^{\infty} a_n$.

- Ako red $\sum a_n$ nije konverentan, kaže se da je diverentan.

Pozitivni redovi

- Za red $\sum a_n$ kažemo da je pozitivan ili da je red s pozitivnim članovima (ili red sa nenegativnim članovima) ako je $a_n \geq 0$ za svaki $n \in \mathbb{N}$, ili (opštije) ako postoji prirodan broj $n_0 \in \mathbb{N}$ takav da je $a_n \geq 0$ za svaki $n \geq n_0$.

- **Teorema:** Pretpostavimo da postoji prirodni broj n_0 takav da za članove redova $\sum a_n$ i $\sum b_n$ važe nejednakosti $a_n \leq b_n$ za sve $n \geq n_0$. Tada iz konvergenije reda $\sum b_n$ slijedi konvergenija reda $\sum a_n$, a iz divergencije reda $\sum a_n$ slijedi divergencija reda $\sum b_n$.

- **Teorema:** Neka postoji $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n}{b_n} = k$, $0 \leq k \leq \infty$, gdje su a_n i b_n članovi redova $\sum a_n$ i $\sum b_n$. Ako je $k < \infty$, onda iz konvergenije reda $\sum b_n$ slijedi konvergenija reda $\sum a_n$. Ako je $k > 0$, iz divergencije reda $\sum b_n$ slijedi divergencija reda $\sum a_n$.

- **Teorema:** Neka za članove redova $\sum a_n$ i $\sum b_n$ za neki $n_0 \in \mathbb{N}$ važe nejednakosti: $\frac{a_{n+1}}{a_n} \leq \frac{b_{n+1}}{b_n}$ za $n \geq n_0$.

Tada iz konvergenije reda $\sum b_n$ slijedi konvergenija reda $\sum a_n$, a iz divergencije reda $\sum a_n$ slijedi divergencija reda $\sum b_n$.

Kriterijumi konvergenije pozitivnih redova

Dalamberov kriterijum:

1° (Jača forma kriterija) Ako za red $\sum a_n$ postoji $n_0 \in \mathbb{N}$ i $q \in \mathbb{R}$, tako da je

$$\frac{a_{n+1}}{a_n} \leq q < 1 \quad \text{za } n \geq n_0,$$

onda on konvergira. Ako pak postoji $n_0' \in \mathbb{N}$, tako da je

$$\frac{a_{n+1}}{a_n} \geq 1 \quad \text{za } n \geq n_0',$$

onda red $\sum a_n$ divergira.

2° (Slabija/granična forma kriterija)

Neka za članove reda $\sum a_n$ postoji $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_{n+1}}{a_n} = l$. Tada za $l < 1$ red $\sum a_n$ konvergira, a za $l > 1$ on divergira. (za $l = 1$ ovaj kriterijum je neodlučan.)

3° (Najjača forma kriterija)

Ako je $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_{n+1}}{a_n} < 1$, onda red $\sum a_n$ konvergira, a ako je $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_{n+1}}{a_n} > 1$, red $\sum a_n$ divergira.

- Košijev / korijeni / kriterijum:

1° Ako za red $\sum a_n$ postoji $n_0 \in \mathbb{N}$ i $q \in \mathbb{R}$, tako da je $\sqrt[n]{|a_n|} \leq q < 1$ za $n \geq n_0$, onda on konvergira. Ako postoji $n_0 \in \mathbb{N}$ tako da je $\sqrt[n]{|a_n|} \geq 1$ za $n \geq n_0$, onda red $\sum a_n$ divergira.

2° Neka postoji $\lim_{n \rightarrow \infty} \sqrt[n]{|a_n|} = l$. Tada za $l < 1$ red $\sum a_n$ konvergira, a za $l > 1$ on divergira.

3° Ako je $\lim_{n \rightarrow \infty} \sqrt[n]{|a_n|} = l$ onda za $l < 1 \Rightarrow \sum a_n$ konvergira, a za $l > 1 \Rightarrow \sum_{n=1}^{\infty} a_n = +\infty$

Tutorijal 4

FM, 176.b) Dokazati da je granična vrijednost niza

$$\left\{ \frac{2n-3}{n+1} \right\} \text{ jednaka } 2;$$

Neka je $\epsilon > 0$ bilo koji realan broj, tada imamo:

$$\left| \frac{2n-3}{n+1} - 2 \right| < \epsilon$$

$$\left| \frac{2n-3-2n-2}{n+1} \right| < \epsilon$$

$$\left| -\frac{5}{n+1} \right| < \epsilon$$

$$\frac{5}{n+1} < \epsilon$$

$$5 < \epsilon(n+1) \Rightarrow 5 < \epsilon n + \epsilon$$

$$\frac{5-\epsilon}{\epsilon} < n$$

$$\frac{5}{\epsilon} - 1 < n$$

$$\boxed{n > \frac{5}{\epsilon} - 1} \quad \text{tj. za } \forall \epsilon > 0 \text{ postoji prirodni broj } N(\epsilon) \geq \frac{5}{\epsilon} - 1,$$

npr. za $\epsilon = 0,01 \Rightarrow n > 499$

FM, 183. Konsteći tzv. Stolz-ovu teoremu: „ako $b_n \rightarrow \infty$ ($n \rightarrow \infty$), počev od nekog n $b_{n+1} > b_n$ tada je $\lim \frac{a_n}{b_n} = \lim \frac{a_n - a_{n-1}}{b_n - b_{n-1}}$ ako postoji limes na desnoj strani, konačan ili beskonačan (limes može biti konačan, ∞ ili neodređen)“ naći:

$$\lim \frac{1^k + 2^k + \dots + n^k}{n^{k+1}} \quad (k > -1)$$

$\lim_{n \rightarrow \infty} b_n = \infty, n \rightarrow \infty$

$$b_n = n^{k+1}$$

$$n \rightarrow \infty \Rightarrow b_n \rightarrow \infty$$

$$b_{n+1} > b_n$$

$$(n+1)^{k+1} > n^{k+1} \quad \textcircled{T}$$

$$\begin{aligned} \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1^k + \dots + n^k}{n^{k+1}} &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1^k + \dots + (n-1)^k + n^k - (1^k + \dots + (n-1)^k)}{n^{k+1} - (n-1)^{k+1}} = \\ &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n^k}{n^{k+1} - \left[\binom{k+1}{0} n^{k+1} + \binom{k+1}{1} n^k (-1)^1 + \binom{k+1}{2} n^{k-1} (-1)^2 + \dots + (-1)^{k+1} \right]} = \\ &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n^k}{(k+1)n^k - \binom{k+1}{2} n^{k-1} (-1)^2 - \dots - (-1)^{k+1}} \stackrel{:n^k}{=} \stackrel{:n^k}{=} \\ &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{k+1 - \binom{k+1}{2} n^{-1} (-1)^2 - \binom{k+1}{3} n^{-2} - \dots - n^{-k} (-1)^{k+1}} = \frac{1}{k+1} \end{aligned}$$

FM, 196. Dokaži: $\lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{3}{4} \cdot \dots \cdot \frac{2n-1}{2n} \right) = 0$

Ako je $a_n < b_n$ i ako je $\lim_{n \rightarrow \infty} b_n = 0$, onda je i $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = 0$

Koristi čemo nejednakost:

$$\frac{1}{2} \cdot \frac{3}{4} \cdot \dots \cdot \frac{2n-1}{2n} < \frac{1}{\sqrt{2n+1}}$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{\sqrt{2n+1}} = 0$$

Dokazujemo nejednakost indukcijom

1° za $n=1 \Rightarrow \frac{1}{2} < \frac{1}{\sqrt{3}} \Rightarrow 2 > \sqrt{3}$ (I)

2° $n \rightarrow k$

3° $k+1$

$$\underbrace{\frac{1}{2} \cdot \frac{3}{4} \cdot \dots \cdot \frac{2k-1}{2k} \cdot \frac{2k+1}{2k+2}}_{< \frac{1}{\sqrt{2k+1}}} < \frac{1}{\sqrt{2k+3}}$$

$$\frac{1}{2} \cdot \frac{3}{4} \cdot \dots \cdot \frac{2k-1}{2k} < \frac{1}{\sqrt{2k+1}} \quad \frac{2k+1}{2k+2} < \frac{1}{\sqrt{2k+3}}$$

$$\frac{2k+1}{2k+2} < \frac{\sqrt{2k+1}}{\sqrt{2k+3}} \quad | \cdot 2$$

$$\left(\frac{2k+1}{2k+2} \right)^2 < \frac{2k+1}{2k+3}$$

$$\frac{4k^2 + 4k + 1}{4k^2 + 8k + 4} < \frac{2k + 1}{2k + 3} \Rightarrow$$

$$\cancel{8k^3} + 8k^2 + 2k + \cancel{8k^2} + 12k + 3 < \cancel{8k^3} + \cancel{16k^2} + 8k + 4\cancel{k^2} + 8k + 4$$

$$-1 \leq 2k \Rightarrow \boxed{k > -\frac{1}{2}} \quad \text{Ⓟ Ovo je zadovoljeno jer}$$

kr mora biti ≥ 1

Učumlić 1, 1583. Ako je $a_1 = \sqrt{2}$, $a_2 = \sqrt{2 + \sqrt{2}}$, ..., $a_n = \sqrt{2 + \sqrt{2 + \dots + \sqrt{2}}}$, dokle-
n korištena

zabi da je $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = 2$

$$a_1 = \sqrt{2} = 2 \cos \frac{\pi}{4} = 2 \frac{\sqrt{2}}{2}$$

$$\begin{aligned} a_2 = \sqrt{2 + \sqrt{2}} &= \sqrt{2 + \cos \frac{\pi}{4}} = \sqrt{2} \sqrt{1 + \cos \frac{\pi}{4}} = \sqrt{2} \sqrt{\cos^2 \frac{\pi}{8} + \sin^2 \frac{\pi}{8} + \cos^2 \frac{\pi}{8} - \sin^2 \frac{\pi}{8}} = \\ &= \sqrt{2} \sqrt{2 \cos^2 \frac{\pi}{8}} = 2 \cos \frac{\pi}{8} \end{aligned}$$

$$a_n = 2 \cos \frac{\pi}{2^{n+1}}$$

$$1^\circ n=1 \Rightarrow a_1 = \sqrt{2}$$

$$2^\circ a_k = 2 \cos \frac{\pi}{2^{k+1}}$$

$$a_{k+1} = \sqrt{2 + a_k}$$

$$\begin{aligned} a_{k+1} = \sqrt{2 + 2 \cos \frac{\pi}{2^{k+1}}} &= \sqrt{2} \sqrt{1 + \cos \frac{\pi}{2^{k+1}}} = \sqrt{2} \sqrt{\cos^2 \frac{\pi}{2^{k+2}} + \sin^2 \frac{\pi}{2^{k+2}} + \cos^2 \frac{\pi}{2^{k+2}} - \sin^2 \frac{\pi}{2^{k+2}}} = \\ &= 2 \cos \frac{\pi}{2^{k+2}} \end{aligned}$$

Učumlić 1, 1592 Dat je niz $\{x_n\}$ gdje je $a_n = \frac{3^n + (-2)^n}{3^{n+1} + (-2)^{n+1}} + \frac{(n+1)^n}{(n-1)^n} + (1+\alpha) \sin \frac{n\pi}{2}$. Odrediti α iz uslova da niz konvergira pa naći
graničnu vrijednost.

$$a_n = \frac{3^n + (-2)^n}{3^{n+1} + (-2)^{n+1}} + \frac{(n+1)^n}{(n-1)^n} + (1+\alpha) \sin \frac{n\pi}{2}$$

$$n \rightarrow \infty \quad \boxed{\lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n}\right)^n = e}$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{(n+1)^n}{(n-1)^n} = \lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{n-1+2}{n-1}\right)^n = \lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n-1}\right)^n$$

$$e \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{2^n}{n-1} = e^2$$

$$\boxed{a_n = \frac{1}{3} + e^2}$$

$$= \lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n-1}\right)^{\frac{n-1}{2} \cdot \frac{2n}{n-1}}$$

Ušćumlić 1, 1595. Ispitati konvergenciju niza

$$\left\{ \frac{1}{n+1} + \frac{1}{n+2} + \dots + \frac{1}{2n} \right\}. \text{ Naći } \lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{1}{n+1} + \frac{1}{n+2} + \dots + \frac{1}{2n} \right).$$

$$\left\{ \frac{1}{n+1} + \dots + \frac{1}{2n} \right\} = a_n$$

$$a_n' < a_n < a_n''$$

$$a_{n+1} > a_n$$

$$a_{n+1} = \frac{1}{n+2} + \dots + \frac{1}{2n} + \left[\frac{1}{2n+1} + \frac{1}{2n+2} \right]$$

$$a_{n+1} = a_n - \underbrace{\left(\frac{1}{n+1} + \frac{1}{2n+1} + \frac{1}{2n+2} \right)}_{>0} =$$

$$= a_n + \frac{n+1-2n+1}{(n+1)(2n+1)} + \frac{1}{2n+2} = a_n + \frac{-n}{(n+1)(2n+1)} + \frac{1}{2n+2} =$$

$$= a_n + \frac{-2n^2 - 2n + 2n^2 + 2n + n + 1}{(n+1)(2n+1)(2n+2)} = a_n + \frac{1}{(2n+1)(2n+2)}$$

Zaključujemo da je ovaj niz monotono rastući.

Najveći element ovog niza je $\frac{1}{n+1}$. Ako njega saberemo n puta,

$$\Rightarrow \frac{1}{n+1} \cdot n > a_n > \frac{1}{2n} \cdot n$$

$$\frac{n}{n+1} > a_n > \frac{1}{2} \quad / \text{olim}$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n}{n+1} = 1 > \lim_{n \rightarrow \infty} a_n > \frac{1}{2}$$

Ovim smo dokazali da je niz konverentan

Ušćumlić 2, 8. Za sljedeći red naći djelimičnu sumu S_n i limes

$$\lim_{n \rightarrow \infty} S_n = S:$$

$$\sum_{n=1}^{\infty} (\sqrt[n]{a} - \sqrt[n+1]{a}) \quad (a > 0)$$

$$S_n = \sum_{k=1}^n (\sqrt[k]{a} - \sqrt[k+1]{a}) = a + \sqrt{a} + \sqrt[3]{a} + \sqrt[4]{a} + \dots + \sqrt[n]{a} - \sqrt{a} - \sqrt[3]{a} - \dots - \sqrt[n+1]{a} =$$

$$= a - \sqrt[n+1]{a}$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} (a - a^{\frac{1}{n+1}}) = a - 1$$

Ušćumlić 2, 92. Konistići Gaussov test, ispitati konvergenciju reda

$$\sum_{n=1}^{\infty} \left[\frac{(2n-1)!!}{(2n)!!} \right]^p \quad (p > 0)$$

$$\frac{a_n}{a_{n+1}} = \lambda + \frac{\mu}{n} + \frac{O_n}{n^{1+\epsilon}}, \quad a_n > 0$$

O_n je ograničena funkcija

$$\lambda > 1 \quad | \quad \lambda = 1 \quad \mu > 1 \quad \textcircled{K}$$

$$\lambda < 1 \quad | \quad \lambda = 1 \quad \mu \leq 1 \quad \textcircled{D}$$

$$\left[\frac{a_n}{a_{n+1}} \right]^p = \left[\frac{(2n-1)!!}{(2n)!!} \cdot \frac{(2n+2)!!}{(2n+1)!!} \right]^p = \left[\frac{1 \cdot 3 \cdot 5 \cdot \dots \cdot (2n-1)}{1 \cdot 2 \cdot 4 \cdot \dots \cdot 2n} \cdot \frac{1 \cdot 2 \cdot 4 \cdot \dots \cdot 2n \cdot (2n+2)}{1 \cdot 3 \cdot 5 \cdot \dots \cdot (2n-1)(2n+1)} \right]^p = \left(\frac{2n+2}{2n+1} \right)^p$$

$$\left(\frac{a_n}{a_{n+1}} \right)^p = \left(\frac{2n+2}{2n+1} \right)^p = \left(1 + \frac{1}{2n+1} \right)^p =$$

$$= 1^p + \binom{p}{1} \frac{1}{2n+1} + \binom{p}{2} \frac{1}{(2n+1)^2} + \dots + \frac{1}{(2n+1)^p} \sim 1 + \frac{p}{2n} + \binom{p}{2} \frac{1}{(2n)^2} + o(n)$$

$$\lambda = 1$$

$$\mu = \frac{p}{2} > 1 \Rightarrow p > 2$$

Red je konvergentan za $p > 2$, a divergentan za $p < 2$.